
Arjen ja asumisen turvallisuus tässä ja nyt

Erikoistutkija Tarja Ojala

Tänään kotona -webinaari 1.11.2022

Alustuksen tavoite

- **Kommenttipuheenvuoro**
- Tavoitteena muistiperheiden turvallisuusosaamisen edistäminen
- Turvallisuustavoitteita – ja ongelmia
- Työkaluja ja täydentäviä näkökulmia turvallisuuden edistämiseen
- Muistiperheet tässä ajassa

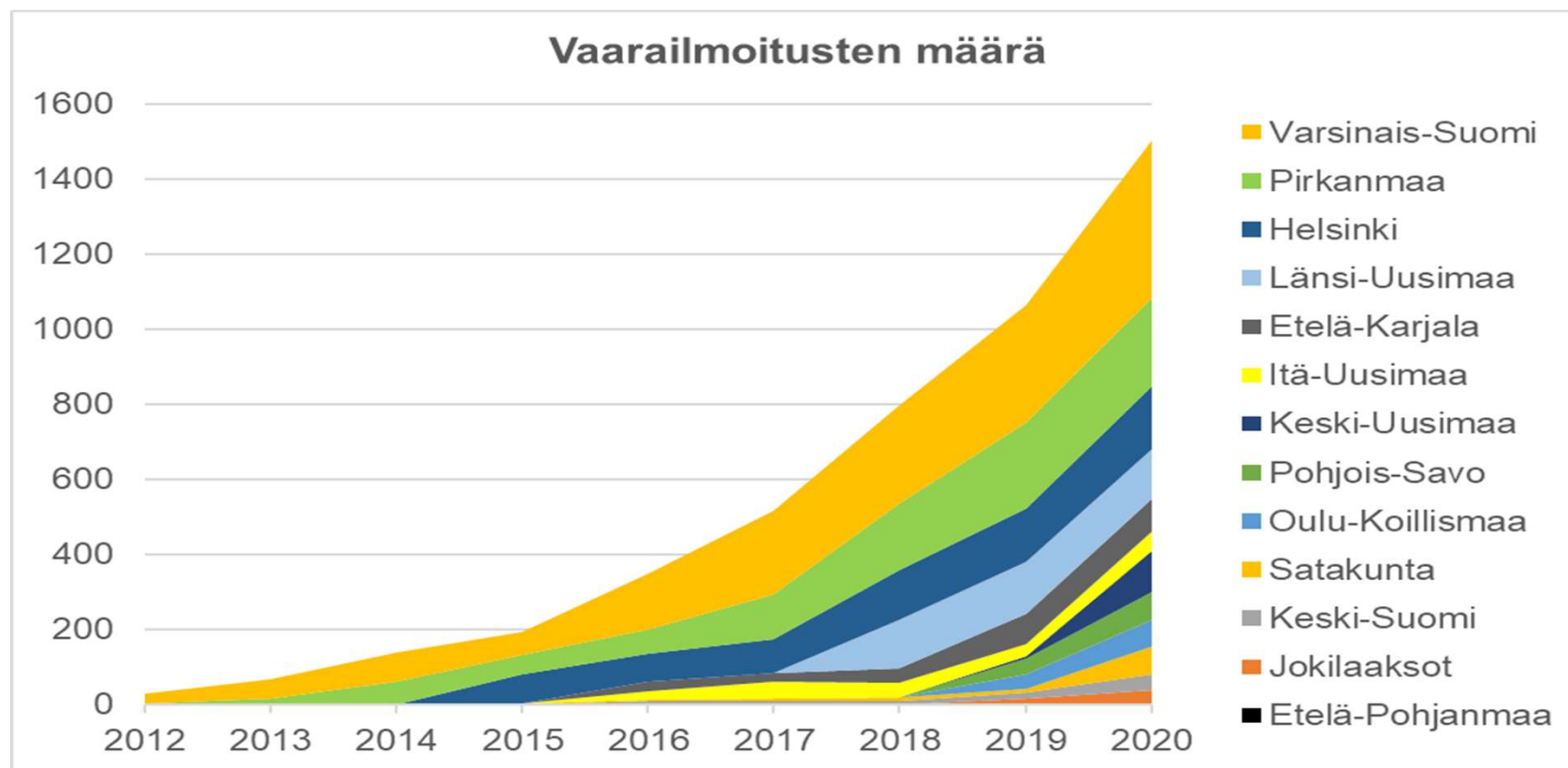
Turvallisuustavoitteita

- Palvelutarpeen arvioinnissa tulisi ottaa järjestelmällisesti huomioon palo- ja poistumisturvallisuus.
- Henkilöllä tulisi olla mahdollisuus elämäntilanteensa mukaiseen asumismuotoon.
- Henkilöllä tulisi olla mahdollisuus tarvitsemansa turvatekniikan saamiseen.
- Tarpeellisen turvatekniikan hankkimisprosessit ja rahoitus tulisi olla kunnossa.
- ARA-rahoitus tukisi.

... mutta myös ongelmia

- Lähihoitajat huolissaan 2019 (Ojala 2020a).
- Muistisairaiden liikkumista rajoitetaan (Ojala 2020b).
- Yksittäinen tapausesimerkki syksyiltä 2022:
 - palvelutarpeen arvioinnissa ei ole otettu huomioon turvallisuutta eikä poistumisturvallisuutta
 - pelastussuunnitelmassa ei ole otettu huomioon asukkaiden toimintakyvyn alentumista
 - ”turvallisuus jokaisen asukkaan omalla vastuulla”.
- Kolme neljästä kokee vanhenemiseen liittyvän varautumisen olevan **tärkeää** (VTKL) $\leftrightarrow$ Kolme neljästä ei ollut tehnyt muutoksia asumiseensa tulevaisuutta ajatellen (Asumisen apu ry).
- ARA-tuen tulorajat alhaiset. Asukkailla ei ole aina rahaa omarahoitusosuuteen.

Johtopäätöksen taustalla pelastuslaitosten saamat vaarailmoitukset (Huom. Kaikki ilmoitukset)

(Ojala 2021)

Käytettävissä olevia työkaluja

Turvallisuus syntyy yhteistyössä!

Muista, että turvallisuus syntyy yhteistyössä. Yhteistyössä voi tilannekohtaisesti olla mukana asukas, omaiset ja läheiset, kiinteistöhuolto, sosiaalitoimi ja diakoniatyö. Jokainen voi kehittää omaa turvallisuusosaamistaan, tunnistaa ja tunnustaa riskit ja omalta osaltaan ja yhteistyössä ehkäistä vaaratilanteita ja onnettomuuksia. Riskien tunnistamisessa kannattaa hyödyntää tarkastuslistaa.

Sähköisiä tiedonlähteitä:

Arjen ja asumisen turvallisuustietoa erityisryhmille:

www.spek.fi/OTE

Esteettömyyskartoitukset:

www.esteeton.fi

Kodinturvaopas:

www.kodinturvaopas.fi

Korjausneuvonta:

http://www.vtki.fi/fin/toimimme/korjausneuvonta/mita_korjausneuvonta_on/

Tietoa kotitapaturmista ja niiden ennaltaehkäisystä sekä tarkistuslistoja:

<http://www.kotitapaturma.fi/>

Turvallisuutta selkokielellä:

<https://selko.fi/aihe/turvallisuus/>

KODIN TURVALLISUUDEN TARKISTUSLISTA

Tarkista oman ja läheisesi kodin turvallisuudenperusasiat

Liesiturvallisuus

- Liesissä on eroja, induktioliesi säästää monelta vaaratilanteelta, mutta voi sytyttää rasvapalon!
- Liesiturvatekniikka täydentää turvallisuutta
- Hankintojen rahoitus?
- Palo- ja taloudellinen turvallisuus
- Liesiturvallisuushanke 2021-2022
- SPEKin Liesiturvallisuusopas julkaistaan tämän vuoden puolella
- <https://www.spek.fi/turvallisuus/liesiturvallisuus/>

- Lieden käytön rajoittaminen voi johtaa ennakoimattomiin vaihtoehtoihin: vedenkeitin, kahvinkeitin, silitysrauta...
- Mikroaaltouuni ei ole kaikille toimiva ratkaisu.

Sijoita mikro oikein –sijoitus pois liedен vierestä ja kytkentä ilman jatkojohtoja

Asuntokohtainen sammutuslaitteisto

(vesisammutuslaitteisto tai kaasukäyttöinen)

Palovaroittimet rakennuksen omistajan vastuulle

- Pelastuslain muutoksella palovaroitinten asennus- ja kunnossapitovastuu siirretään taloyhtiöille / kiinteistön omistajalle.
- Auttaa kerros- ja rivitaloasumisessa
- Edelläkävijät mahdollisuus😊
- Omakotitaloissa asuvat edelleen omalla vastuulla

Muista myös palovaroitin jatkojohdolla

- Palovaroitin pitkäkestoisella akulla (10 v) ja vaimennusmekanismilla

Palovaroitin ja muistisairaahan henkilön reagointi sekä alkusammutusvalmius

- Kuulo?
- Kuullun äänen prosessointi
- Äänen merkityksen ymmärtäminen
- Hälytykseen reagointi
- Oikea reaktio?
- Reaktion nopeus
- Tukihenkilö tai muu tukijärjestelmä
- Alkusammutusvalmius?!

Poistumisturvallisuuden ja katoamisten ehkäisyyn ristiriita ratkaistava

Poistumisturvallisuuden approksimaatio

Poistumisturvallisuus	H1	H2	H3	H4	H5	H6	Asteikko
Pukeutuminen, alavartalo	0	4	*	*	4	0	0 (itsenäinen) – 8 (ei toimintoa)
Kulkuvälineiden käyttö (kävelymatkaa pidemmälle)	2	2	*	*	2	1	0-2 (ei vaikeuksia – paljon vaikeuksia)
Toispuoleinen halvaus tai heikkous	0	0	0	0	1	0	0 (ei) – 1 (kyllä)
Portaissa kulkeminen	2	1	*	*	2	0	0 (ylös ja alas) – 2 (ei itse)
Aterioiden valmistaminen	2	2	*	*	2	1	0-2 (ei vaikeuksia – paljon vaikeuksia)
Tavalliset kotitaloustyöt	2	2	*	*	2	1	0-2 (ei vaikeuksia – paljon vaikeuksia)
Puhelimen käyttö	0	2	*	*	0	0	0-2 (ei vaikeuksia – paljon vaikeuksia)
EVAC-riskiarvio (%)	23	94	*	*	94	9	9–94 % (minimi - maksimi)

Turvallisempi koti -koulutusaineisto

- Maksuton koulutusaineisto
- SPEK ja Opintokeskus Sivis ja noin 10 yhteistyökumppania
- Sisältää kolme verkko-oppimismoduulia ja webinaarin
 - Kodin paloturvallisuuden parantaminen, ml. liesiturvallisuus
 - Toimiminen tulipalotilanteessa
 - Kodin tapaturmariskin vähentäminen

<https://sites.google.com/view/turvallisempikoti/etusivu>

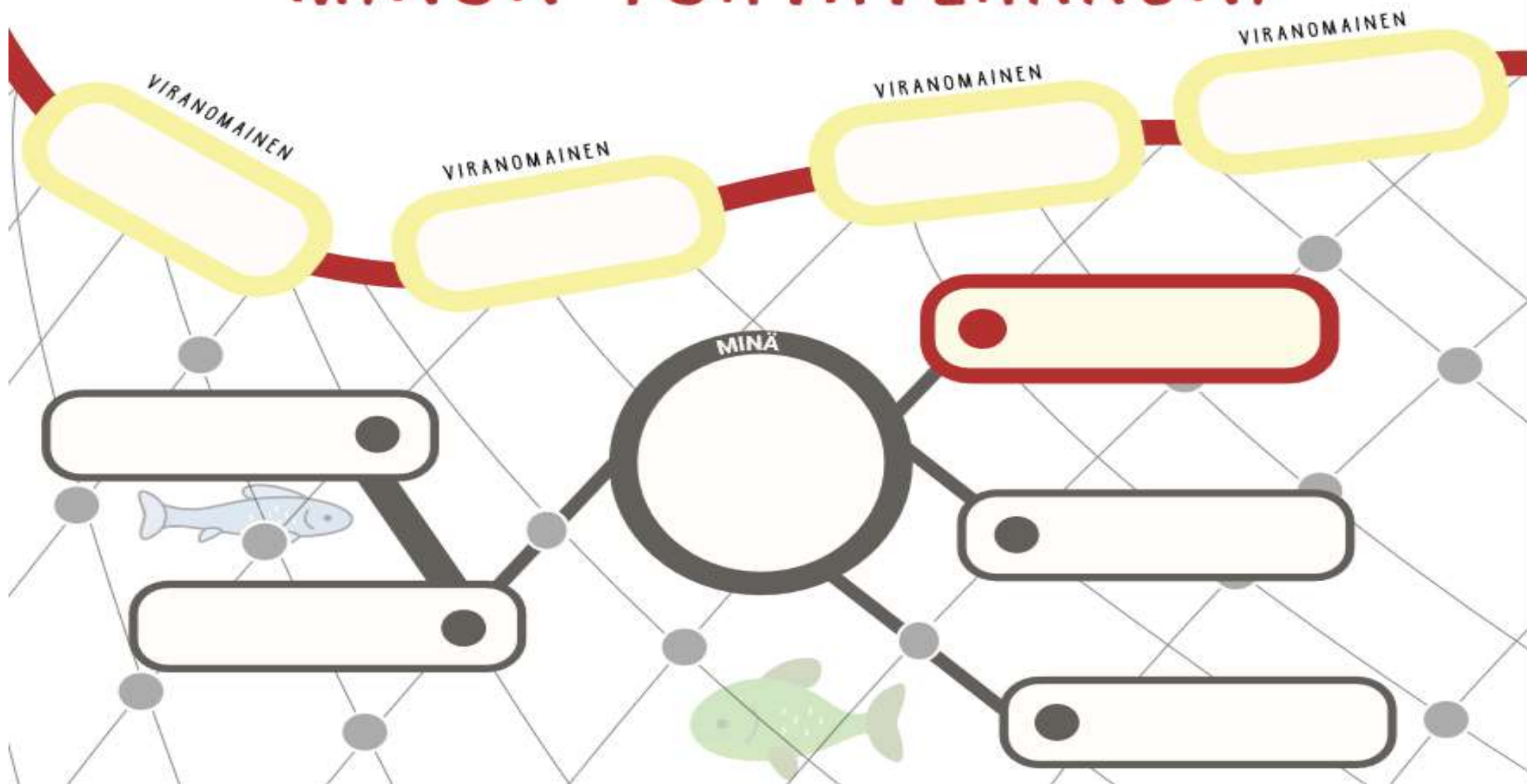
Varautuminen

- www.72tuntia.fi –aineisto

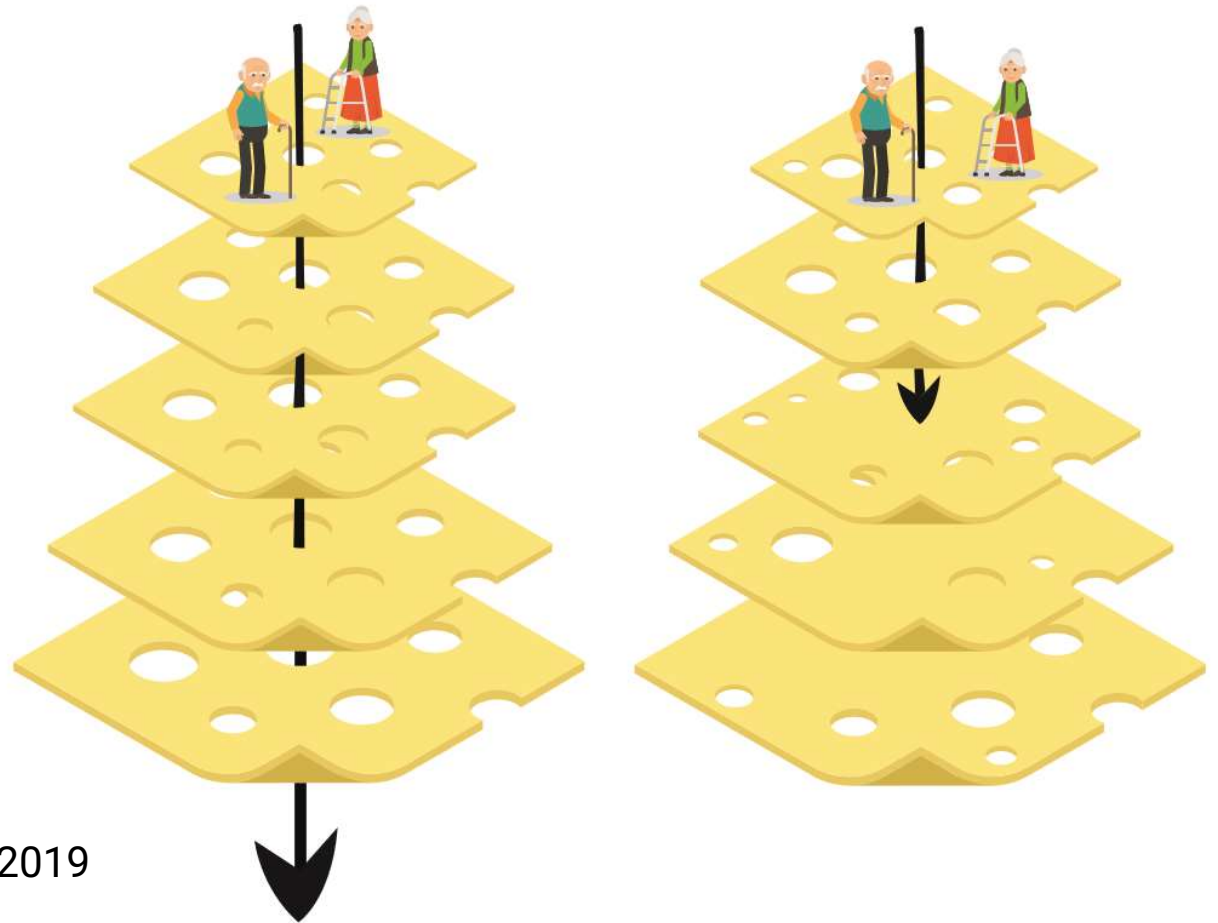
-
- **Sähkökatko**
 - **Vesikatko**
 - Kotivara
 - Sisälle suojautuminen
 - Viestintä häiriötilanteissa
 - Tietoturva
 - **Tartuntataudit**
 - Yhteisöllisyys

MINUN TURVAVERKKONI

Järjestelmäajattelu: Usealta tasolta tuleva tuki parantaa turvallisuutta

Reasonin sveitsinjuustomalli / Ojala 2019

Lähteitä ja lisätietoja

- 72 tuntia varautumisen aineisto. www.72tuntia.fi
- EVAC-mittari – RAI-arviointimenetelmät työkalu asiakkaiden poistumisturvallisuuden arviointiin. Loppuraportti. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/js/upload/1556261956_EVAC_loppuraportti.pdf
- Ojala, Tarja (2019). Ojala, Tarja (2019). Erityisryhmien arjen ja asumisen turvallisuuden varmistajat. Teoksessa Alisa Puustinen (toim.). *Pelastus- ja turvallisuustutkimuksen vuosikirja 2019*, s. 71–103. Pelastusopisto D-sarja: Muut 5/2019. Pelastusopisto, Kuopio. <https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/Pelastus-ja-turvallisuustutkimuksen-vuosikirja-2019-1.pdf>.
- Ojala, Tarja (2020a). Toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden asumisturvallisuus, hoivahenkilöstön työturvallisuus ja turvallisuuskoulutus lähihoitajien kokemana - SuPerin jäsenkysely 2019. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, Helsinki. https://issuu.com/spek_ry/docs/spek_puheenvuoroja_10?fr=sZjY4NjMyNjUxODQ.
- Ojala, Tarja (2020b). Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden liikkumisen rajoittaminen - asumisturvallisuuden ja poistumisturvallisuuden ristiriita hoivapalveluissa. Teoksessa: Puustinen, Alisa 2020 (toim.). *Pelastus- ja turvallisuustutkimuksen vuosikirja 2020*, s. 107–126. Pelastusopiston julkaisu, D-sarja 2/2020. Pelastusopisto, Kuopio. https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/Pelastus-ja-turvallisuustutkimuksen-vuosikirja-2020_final.pdf.
- Ojala, Tarja (2021). Pelastuslain 42 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden vaikuttavuus. *Palotutkimuksen päivät 2021*. Pelastustieto, Palotutkimuksen päivien erikoisnumero, s. 38–42. Palo- ja pelastustieto. https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2021/08/PTP_2021.pdf.

Kiitos!

tarja.Ojala@spek.fi